

HE 173/2025 vp
Toiminnanjohtaja Tapani Veistola
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Täydentävä asiantuntijalausunto
MmV 2.12.2025

Täydentävä asiantuntijalausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain muuttamisesta

Tässä vielä vastauksia esitettyihin kysymyksiin, koska ne jouduttiin menemään kuulemisessa aikapulan takia lyhyesti läpi eikä kaikkiin ehditty vastata.

Valkohäntäkauriin ruokinta

Valkohäntäkauris on ihmisen Pohjois-Amerikasta Suomeen siirtämä vieraslaji. Sen lisäksi metsästäjät käytännössä ruokkivat kuitenkin samoilla ruokinnoilla myös alkuperäislajeja kuten metsäkauriita, hirviä ja jäniksiä. Toisaalta valkohäntäkauriita ja muita pieniä hirvieläimiä ammutaan piiloista ruokintojen läheltä, mikä tosin ei välttämättä ole eettisesti erityisen hyväksyttävä

Valkohäntäkauriin kanta on saatu laskemaan huippuvuosista metsästystä lisäämällä. Osaltaan kannan säätelyssä ovat auttaneet myös susi ja ilves. Esitykset ruokintojen pistämisestä luvanvaraiseksi tai ilmoituksenvaraiseksi (mitä esitimme valkohäntäkaurisselvityksen kuulemisessa Loimaalla 23.1.2023) eivät ole edenneet.

Haaskoista

Suurpetojen houkuttelemiseksi ampumista varten pidettävät haaskat ja muut ravintohoukuttimet eivät Luonnonsuojeluliiton mielestä ole hyväksyttäviä. Niitä yritettiin kieltää kategorisemmin muutama vuosi sitten, mutta tehokkaampi rajoitus saatiin vain karhulle (metsästyslain 33.1 §). Muille lajeille on voimassa metsästyslain 34 a §, jossa valtioneuvoston asetuksella haaskaa ym. ravintohoukutinta voidaan rajoittaa 1.6. - 9.9.

Luontokuvausta ja -matkailua koskevat metsästyslain 34.3-5 §:

“Edellä 1 momentin nojalla säädettävä kiello ei koske yritystä, jonka kaupparekisteriin ilmoitetun toiminnan laatu tai toimiala on luontokuvaus- ja katselutoiminta. Tällaiseen yritykseen sovelletaan, mitä kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetussa laissa säädetään.

Edellä 3 momentissa tarkoitetun ravintohoukuttimen sijaintipaikassa on oltava tiedot ravintohoukuttimen ylläpitäjästä yhteystietoineen. Ravintohoukuttimesta on tehtävä ilmoitus paikkatietoineen Suomen riistakeskukselle.

Ravintohoukuttimen käyttämisessä on lisäksi noudatettava, mitä eläimistä saatavista sivutuotteista annetussa laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetään käsittelemättömien sivutuotteiden käytöstä luonnonvaraisten eläinten ruokintaan sekä jätteiden hävittämisestä. Haaskaruokintapaikkaa koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta ja rekisteristä säädetään eläintunnistusjärjestelmästä annetussa laissa” (Viimeksimainittu on kumottu lailla eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä.)

Viitearvoista

Viitearvoja on esitetty ennen muuta siksi, että monet päätöksentekijät ovat halunneet saada luonnon monimuotoisuudesta samanlaisen “yhdessä numeron”, jota voisi seurata kuten ilmastomuutosta lämpötilalla. Se on eräänlaista tieteen popularisointia.

Suomen susikannalle sopivasta viitearvosta vallitsee monia näkemyksiä ja niiden vaihteluväli on suuri (165 - 550). Yksin tämäkin kuvaa viitearvon käytön vakiintumattomuutta, tulkinnanvaraisuutta ja ongelmallisuutta. Lausunnossamme viittasimme Luken laskuriin tilanteessa, missä geenivirta kahden osapopulaation osalta on riittämätön. Huomattakoon, että samansuuntainen noin 550 yksilön tulos saadaan toisellakin tavalla: kertomalla pienin elinvoimainen kanta kahdella, kuten Ruotsin sutta koskevassa tutkimusartikkelissa on esitetty (Liberg, O., Chapron, G., Wikenros, C., Flagstad, Ø., Wabakken, P., & Sand, H. (2015). An updated synthesis on appropriate science-based criteria for “favourable reference population” of the Scandinavian wolf (*Canis lupus*). Grimsö Wildlife Research Station, SLU, Sweden). Tässäkin keskustelussa tulee muistaa, että jos asiasta on eri tulkintoja, uhanalaisen lajin kanssa tulee käyttää varovaisuusperiaatetta.

Toisaalta pitää muistaa viitervokeskustelun toissijainen akateeminen luonne. Vaikka Komissiokin on julkaissut sivuillaan linkin asiaa koskevaan selvitykseen (Linnell, J. D. C. and Boitani, L. (2025) Developing methodology for setting Favourable Reference Values for large carnivores in Europe. Report to the European Commission under contract N° 09.0201/2023/907799/SER/ENV.D.3 “Support for Coexistence with Large Carnivores. Task B.3 – Assessment of large carnivores’ conservation status”. IUCN/SSC Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE) and Istituto di Ecologia Applicata (IEA).), Komissio korostaa että se ei ole ohjekäsikirja: *“This study is not a Commission guidance document but provides a contribution to the wider and ongoing discussion on the FRV, within the Reporting expert group.”* [https://environment.ec.europa.eu/topics/nature-and-biodiversity/habitats-directive/large-carnivores_en luettu 30.11.2025]

Lisäksi viitearvo on toissijainen luontodirektiivin suotuisan suojelun tason säännökseen verrattuna. Direktiivi on ensisijainen, eikä siinä ole edes viitearvosanaa. Sen artiklan 1 i-alakohdan mukaan:

”Suojelun taso” katsotaan ”suotuisaksi” kun:

— kyseisen lajin kannan kehittymistä koskevat tiedot osoittavat, että tämä laji pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään luonnollisten elinympäristöjensä elinkelpoisena osana, ja

— lajin luontainen levinneisyysalue ei pienene eikä ole vaarassa pienentyä ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa, ja

— lajin kantojen pitkäaikaiseksi säilymiseksi on ja tulee todennäköisesti olemaan riittävän laaja elinympäristö

Käytännössä Suomen susikannan tapauksessa tätä on arvioitu susien yksilömäärällä, esiintymisalueella ja geneettisellä monimuotoisuudella. On selvää, että niitä kaikkia ei voi supistaa yhteen viitearvoon, koska ne sisältävät muitakin suureita kuin yksilömääriä.

Tästä seuraa se, että vaikka susikanta katsottaisiin määrällisesti riittäväksi, sen esiintymisalue ja geenivirta eivät tällä hetkellä Suomessa ole suotuisan suojelutason kannalta kunnossa. Laji on vielä auttamatta epäsuotuisassa suojelun tilassa, ja tämä reunaehto pitää ottaa huomioon kannan hoitoa suunniteltaessa.

Susikannan saaminen suotuisaan tilaan on kuitenkin lähempänä kuin koskaan EU-aikana. Määrällinen kriteeri saavutettaisiin rauhoituksen jatkuessa ja HE:n perusteluissa esitetyllä 11 % kasvuvauhdilla jo noin kolmessa vuodessa. Geenivirran turvaava yhteys idän ja lännen välille on myös mahdollista saavuttaa, kun välialueen parien ja reviirien annettaisiin vielä olla rauhassa. Nyt ollaan niin lähellä suotuisaa suojelun tasoa, että ei ole järkevää pysäyttää tätä kehitystä. Siksi lajin rauhoitusta ja ongelmayksilöiden poistoa poikkeusluvilla kannattaisi jatkaa, mutta yleisen metsästyksen aloittamiselle ajankohta on liian aikainen.

Lupa laumoille vain yksittäisille susille?

Pyynnin kannalta keskeinen kysymys on kohdistetaanko pyynti hallituksen esityksen mukaan valikoituihin laumoihin vai sallittaisiinko esimerkiksi parin suden ampuminen sitä useammista laumoista.

Pyynnin kohdistamisen ja valvonnan kannalta HE:n tapa kohdistaa pyynti pienempään määrään laumoja on luonnollisesti parempi kuin jos pyyntiä sallittaisiin useampiin laumoihin.

Jos lupia annettaisiin useammille laumoille, se johtaisi helposti yliverotukseen: Samana päivänä voisi olla suuri joukko metsästysseurueita maastossa. Ne voisivat ampua ison määrän susia ennen kuin tieto kiintiön täyttymisestä ehdittäisiin tiedottaa ja metsästys keskeyttää. Tällainen pyynti pitäisi toteuttaa yksittäisinä pyyntilupina, joita olisi helpompi ohjata kuin kiintiötä.

Susilaumojen "harventamisen" ongelma on, että lauman yksilömäärän pienentyessä laumat voivat menettää kykynsä hirven metsästyksen. Silloin lauma voi hajota. Irtosusia voi tulla pihoihin etsimään helpompaa ruokaa. Siitä seuraa tarve antaa lisää poikkeuslupia ja poliisin päätöksiä. Tämä kaikki yhdessä voi johtaa kannan romahtamiseen.

Metsästysaika

Tässä laissa ei säädetä rauhoitus- ja metsästysaikaa. Asiaa koskeva asetus on erikseen lausunnolla. On kuitenkin tärkeää sisällyttää rauhoitukseen koko lisääntymisaika pariutumisesta ja kiimasta poikasten hoitoon asti. Tästä on käytäntöä varsinkin lintudirektiivin puolelta, mitä pitäisi soveltaa luontodirektiivin puolelle. Joka tapauksessa metsästysaika ei voisi olla pitkä.

Vähentääkö laillinen pyynti laitonta?

Kuten LUKEn asiantuntija totesi, tilanne on vaihdellut eri maissa eri tapauksissa. Vuosina 2015-16 Suomen laillinen sudenmetsästys ei valitettavasti lopettanut suden laitonta salametsästystä. Kaiken ihmisen aiheuttaman kuolleisuuden takia kannanhoidollisen metsästyksen kokeilu piti lopettaa, kun susikanta romahti.

Perustuslailliset ongelmat

Kiintiöpyyntiin liittyy muutoksenhakuoikeuden puute. Se on ristiriidassa poikkeuslupia koskevan käytännön kanssa, koska niissä nämä oikeusturvakeinot ovat olemassa.

Tämä on ongelma perustuslain 20 §:n ympäristöperusoikeuden kannalta. Muutoksenhakuoikeus tukee myös osallistumisoikeutta. Kuten lausunnossa viittasimme, myös OM ja MMM pitivät vuoden 2022 lausunnossaan MmV:lle muutoksenhakuoikeutta vastaavista poikkeusluvista tärkeänä. Asiasta on myös EU-oikeudellisia linjauksia.

Huomattakoon, että varsinkin jos sudella käytetään kiintiömetsästystä, tulee 90 §:n muutoksenhakuoikeutta laajentaa. Huomautimme muutoksenhakuoikeuden rajoittamisesta vain poikkeuslupiin jo silloin, kun ne tulivat lakiin lausunnossamme MmV:lle 17.11.2010 *Hallituksen esitys Eduskunnalle riistahallintolaiksi ja siihen liittyvistä laeista* HE 237/2010 vp: "Selvintä olisi viitata ympäristöjärjestöjen valitusoikeuden osalta vain "tämän lain mukaisiin päätöksiin". Niin muutoksenhakuoikeus tulisi aukottomaksi." Huomattakoon, että PeV lausui silloin HE:stä mutta ei ottanut kantaa muutoksenhakuoikeuden laajuuteen (PeVL 48/2010 vp).

Muutoksenhakuoikeuksien ja mahdollisesti myös asetuksenantovaltuuksien osalta hallituksen esityksestä on välttämätöntä saada perustuslakivaliokunnan lausunto.

Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suoja

Viime perjantaina hallituspuolueet sopivat YM:n tiedotteen mukaan tuulivoimaloiden etäisyysnormista. Se tulee käytännössä siirtämään tuulivoimaloiden rakentamista nykyistä erämaisemmille paikoille.

Tuulivoimaloiden suunnittelussa on tähän asti otettu huomioon suden lisääntymis- ja levähdyspaikat. Jos suden asemaa lainsäädännössä esitetyllä tavalla heikennetään, tämä luontodirektiivin liitteen IV(a) tuoma turva poistuu. Se osaltaan heikentäisi suden suojelua. Tämä tulee ottaa huomioon myös hallituksen esityksen vaikutuksia arvioitaessa.

Suden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelua olisi kuitenkin mahdollista pitää yllä kansallisella päätöksellä vähintäänkin luonnonsuojelulain ja -asetuksen kautta.

Lisätietoja

- toiminnanjohtaja Tapani Veistola, p. 0400 615 530, tapani.veistola@sl.fi
- hallituksen puheenjohtaja Hanna Halmeenpää, p. 050 564 4122, hanna.halmeenpaa@sl.fi